

νας κατά τὴ δύναμή του. Τάγωρια πάντα ταξίδια κι ἀποκατάσταση σᾶς τὰ πιὸ πολλά. Τὰ κορίτσια δύμως, ὅλη τὸ ἐνάντιο. Λίγα ἀποκαταστατούνται σᾶς, καὶ τὰ πιότερα μένουν στὴν πατρίδα τους. Ἔτοις πιὰ τὸ συνείθισαν, καὶ δὲ θέλουν νὰ ρημαζῃ τὸ χωριό τους δλότελα. Πολλὲς φορὲς ἔτυχε ν' ἀκούσω ξένους νὰ λέν, κρῖμα στὰ κορίτσια αὐτὰ που ζοῦνται σὲ τέτοια μέρη. "Ἄς ρωτήζουν δύμως κ' ἔκεινες, νὰ δοῦνε τὶ θὰ ποῦν. Ἀλλάζουν χραγε τὸ παραμικρὸ τοῦ χωριοῦ τους μὲ τὸ μεγαλύτερο χάριτοντας τῆς ξενιτιάς;

Μὲ πόση χαρά τους ζοῦνται κοντὰ σὲ μάννα καὶ πατέρα, κοντὰ σ' ἀδέρφια καὶ συγγενῆδες, μακριὰ ἀπὸ τὰ βάσανα κι ἀπὸ τὶς ὑποχρέωσες τοῦ "πολιτισμοῦ", καὶ μὲ τὶ δυσκολία ἀποχωρίζουνται ἀπὸ τοὺς δίκους τους ἀν τύχη καὶ γίνεται ἀνάγκη. Ή ζωὴ τους ἐδῶ, ἀν καὶ δὲν ἔχουν μεγάλες διασκέδασες, εἶναι δύμως πολὺ ταχτικά. Τὴν καθημερινὴ δουλεύουν καὶ φτιάνουν χίλια λογιῶν χρήσιμα πράματα που κι σᾶς μπορεῖ βέβαια κανεὶς νὰ τὰ βρῇ καὶ νὰ τ' ἀγοράσῃ, μὰ ἔκεινες τοῦχουντες ντροπὴ νὰ τ' ἀγοράσουν. Θέλουν οἱ ἔδιες τους νὰ τὰ κάμνουν. Τὸ χαρουνται τότες, κι ἀποχτοῦν καὶ καλὸ δῆμονα, πὼς εἶναι προκομένες, κι ὅχι ἀκαμάτρες. Κάθε κοπέλλα πρέπει λίγο πολὺ νὰ ξέρῃ νὰ κόβῃ μονάχη της, νὰ ράβῃ, νὰ κεντῇ, νὰ σιδερώῃ, νὰ μαγερεύῃ, καὶ τότε θὰ πάρῃ καλὸ δῆμονα. "Ἄν πῃ πὼς φάίνεται κιάλια, τότε πιὰ θὰ είναι νὰ πρώτη. Δέν τέμαθε αὐτά; Δέν εἶναι τίποτα. Τὶς γιορτές θ' ἀλλάζουν καὶ θὰ βγοῦν μὲ τὴν μάννα, μὲ τὸν πατέρα, μ' ἀδέρφια, μ' ἀξαδέρφια, μὲ κάθε λογῆς συγγενῆδες, νὰ πάνε σὲ κανένα κατάγιαλο, ἢ σὲ κανένα κάμπο, νὰ σεργιανίσουν, νὰ παίξουν κανένα παιχνίδι, ἢ νὰ κάμουνται καύνικα καὶ νὰ τραγουδήσουν. "Ἀλλοτες θὰ μαζευτοῦνται σ' ἔνα δίκο ή φιλικὸ σπίτι νὰ τραγουδοῦν καὶ νὰ μαθαίνουνται χερό. Τέχνους κι αὐτὸς φεγγάδι, νὰ μὴν ξέρῃ μαθήτες καμιά νὰ χορέψῃ.

Τέτοια εἶναι τῷ μερῷ μας τὰ κορίτσια. "Ἔτοις, μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀναθρεμένη, εἶχαμε ἐδῶ πέρα μιὰν ἀφρόπλαστη κοπέλλα που τίποτε δὲν τῆς ἔλειπε. Πιάστε ἀπὸ τὴν δύναμή της, καὶ πηγαίνετε ώς στὴν φρονιμάδα, ώς στὸ νοικοκυρίο, στὴν προκοπή, στὴν ξυπνάδα, σ' ὅ, τι καλὸ θελῆστε.

"Ἀπὸ μικρὴ ἐμείνει ὄρφανὴ κι ἀπὸ πατέρα, κι ἀπὸ μητέρα. "Ἐνας ἀδέρφος τῆς ἐμείνει, αὐτὸς πιὰ εἴταινε γιὰ κείνη, καὶ μόνο γιὰ κείνη. Νὰ μὴ βρεῖη καὶ νὰ μὴ στάξῃ ἀπάνω της. Τὸν ἄ-

ἔγω δὲν τὸ θέλω νὰ γίνη! τάκοις; ἐπειδὴ πρέπει νὰ κρατήσω τὸν δρόμο μου.

Π. "Οπως προχώρησαν τὰ πράματα;

ΝΙΚ. Μάλιστα....δύπως προχώρησαν τὰ πράματα. Έσύ θὰ τὸ ξέρης βέβαια καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον.

Π. Νικήτη! ποτὲ δὲν τὸ περίμενε ν' ἀκούσω ἀπὸ σένα τέτοια λόγια.

ΝΙΚ. 'Ακοῦς μονάχη' αὐτὸς που ἐγίνε καὶ που τὸ θέλησες κ' ἐσύ.

ΠΑΥΛ.—Έγώ;... έγώ! εἶπες;

ΝΙΚ.—Ναι, ἐσύ. Σου μιλῶ ἐτοι ἀπότομα, ἐπειδὴ πρέπει νὰ είμαι σκληρός.

ΠΑΥΛ.—Μά τώρα γίνεσαι σδίκος.

ΝΙΚ.—Μήν κάνης πὼς δὲν καταλαβαίνεις τὰ λόγια μου. Είμαι σκληρός, εἶπα· δηλαδὴ ἀληθινός. Μὰ δὲ σου ρίχνω κι σδίκο. Πατέρας είσαι καὶ πρέπει νὰ θέλης τὸ καλὸ τοῦ παιδιοῦ σου· συλλογίστηκες ὅτι δὲ Στέφανος, νέος μ' εὐγενικὴ καρδιά, μ' ἀξία πραγματική, μὲ περιουσία γερὴ θὰ ἦταν δικαίως ἄντρας που μποροῦσες νὰ βρῆς γιὰ τὴν κόρη σου.

ΠΑΥΛ.—Έγώ;

ΝΙΚ.—Ναι, ναι· μὰ κ' ἔγω πρέπει νὰ κρατήσω

γιαποῦσε κι αὐτὴ, κ' ἔτοις περνοῦσαν οἱ δύο τους ἀγγελικὰ καὶ χαριτωμένα. Πᾶς νὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ δύμως, καὶ σὲ ποιόνα νὰ τὴν δώσῃ, αὐτὸς συλλογίστανε σὰ μεγάλωσε ἡ μοσχομυρισμένη του ἡ ἀδερφούλα. Πολλοὶ τὴν γυρίζανε, μὰ σὲ κανένα τους δὲν ἀποκοτοῦσε νὰ τὴν δώσῃ. "Ο ἔνας τοῦ φαίνουνταν ἔτσι, δὲλλος τοῦ φαίνουνταν ἀλλιῶς. Τέλος βρήκε ἔνα παληκάρι καὶ τὸ ταΐριασε μαζὶ της, μὲ τὴν συφωνία δύμως νὰ τὴν πάρῃ στὰ κένα! Τοῦτο τοὺς βασάνιζε πολὺ, καὶ τὸν ἀδερφό, καὶ τοὺς ἀλλούς δίκους, γιατὶ καταλαβαίνειν πώς ἡ στέρηση της θὰ τοὺς κόστιζε. Ποῦ νὰ πήγαινε, καὶ νὰ μὴ σκορποῦσε γέλουτα καὶ χαρές! "Ολοι εἴται τρελλαμένοι: μαζὶ της. Τὸ κλαίγανε λοιπὸ μέρες καὶ νύχτες τὸ ταξίδι: τους, δέσι ποὺ τὸ χόρτασαν κι ἀποφασίσανε τέλος νὰ τοὺς παντρέψουν. "Εγιναν δλες οἱ ἔτοιμασιές, ἀρχισε ὁ γάμος. Τὴν νύφη εἴται ἔκεινη! Λιγες νύφες εἴδαμε στὸ χωριό μας σὰν ἔκεινη τὴν κοπέλλα.

Πῆρε κ' ἔδωσε ἡ ὁμορφιά της, δὲ γλυκός της διπόπος, δὲ καλή της ἡ καρδιά. Καὶ ποιός δραγαίες εἴταινε τὸ φεγγάδι της; "Εβλεπες ἔνα λουλούδι: κάτασπρο ἀνθισμένο κι ἀμύριστο νὰ στολίζῃ καὶ νὰ μοσχοβολᾷ στὸ σπίτι τους μέσα, ν' ἀχτινοβολῇ καὶ νὰ φέγγῃ. "Η χαρὰ κ' ἡ συγκίνηση μαζὶ πληημύριζαν τὰ στήθια μας δλονῶνε. Δὲ βρέθηκε ψυχὴ νὰ μὴν τὸ χαρῆ ποὺ καλοπαντρεύτηκε, μὰ καὶ νὰ μὴ λυπηθῇ που τόσο γληγορα θέφευγε ἀπὸ τὸ χωριό τέτοια νεράδικα. Τέλειωσε δὲ γάμος, πέρχανταν τρεῖς μέρες, ἥρτε ἡ ωρὰ τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Τὶ εἴται ἔκεινο πάλι: τὸ κακό. Θειές, ἀδερφές, ἀξαδέρφες, φιλενάδες, γειτόνισσες, ἔκλαιγαν δλες ἀπαρηγόρητα. Καὶ σὰν ἀγκαλιαστήκανε ἡ νυφούλα μὲ τὸν ἀδερφό της ν' ἀποχαιρετηθοῦν, ἐσκαναν πιὰ κ' οἱ πέτρες. Μὲ κανέναν τρόπο δὲ μποροῦσαν νὰ τοὺς ξεχωρίσουν, δέσι που μπήκε δὲντρας στὴ μέση καὶ τοὺς ἔταξε πώς θὰ τηνὲ φέρῃ πίσω γληγορα, κ' ἔτοις παράτησαν τὸ πολὺ τὸ κακό. Μὰ δὲ φωτιὰ δλες ἔκαιγε μέσα τους. Θαρροῦσες καὶ μάντευαν κανένα κακό. "Εφυγαν, κι δέσι ποὺ φαίνουνταν τὸ βαπόρι κουνοῦσε τὸ καταθρεμένο μαντήλι της ἡ καημένη νυφούλα.

Εξήρχουνταν κατόπι τὸ γράμματά της τ' ἀγαπημένα μὲ τὰ πονετικὰ τὰ λόγια καὶ μὲ τὴν λαχτάρα νὰ ξανάρτη στὸν τόπο της, νὰ δῆ τοὺς δίκους της που τηνὲ λατρεύανε. Μετροῦσε τὶς μέρες, τραβοῦσε τὸν καιρὸ καὶ πολεμοῦσε νὰ φέρῃ μιὰ ὥρ' ἀρχήτερα τὸ καλοκαίρι, που θὰ τὴν ἔφερνε δὲ καλός της νὰ πατήσῃ στ' ἀγαπημένα της τὰ λημέρια. Δέν τὸ

τὸν δρόκο ποῦδωκα. Γι' αὐτὸς δὲ διστάζω νὰ τοῦ μιλήσω μὲ τέτοια γλῶσσα, που βέβαια θὰ σὲ πικραίνῃ πολὺ· μὰ τὸ φταιξιό είναι δικό σου. Δέ μπάζουν ἔνα νέο μέσα σὲ σπίτι δέσι που ύπερχει καὶ μὰ μορφοφορά, χωρὶς νὰ συλλογιστοῦν κ' ἔκεινο που φυσικὰ θὰ γίνη.

ΠΑΥΛ.—Νικήτα!... Σκέψου δὲς μὲ βρίζεις βαριά.

ΝΙΚ.—Δὲ σὲ βρίζω σου λέω τὴν ἀλήθεια.

ΠΑΥΛ.—Μὰ δὲν τὸν ἔφερα ἔγώ ἐδὼ μέσα!

ΝΙΚ.—'Αλλὰ ποιός;

ΠΑΥΛ.—Δέν ξέρω!

ΝΙΚ.—"Αφίσες δύμως νὰ γίνη αὐτὸς που δὲν ἔπειπε, γιατὶ ἔξον ἀπὸ κεῖνα που λέει δὲ κόσμος γιὰ τοὺς δύο τους, ὑπάρχει κάπι ἄλλο, που θὰ ἐμποδίσῃ νὰ γίνη δὲ γάμος αὐτός.

ΠΑΥΛ.—"Α! τὰ λέει δὲ κόσμος!... "Ωστε τὸ κακὸ είναι χειρότερο ἀπ' δέσι τὸ φανταζόμουν.... Προχώρησαν τὰ πράματα παραπολύ... 'Αλλὰ τότε πρέπει νὰ γίνει κι αὐτὸς που νόμισεν δὲ κόσμος, δέσι πρέπει νὰ γίνη... δὲ γάμος!

ΝΙΚ.—"Οχι!.. γιατὶ δὲ θ' ἀφίσω ἔγώ, δὲ δρόκος μου....

ΠΑΥΛ.—Ο κόσμος τὰ ξέρει δλα!... Νικήτα,

πρόφταξε δύμως ἡ δύστυχη. Πῆρε τὴν λαχτάρα μαζὶ της κ' ἔφυγε ἀξαφνα καὶ παράκαιρα.

Ποιός νὰ τ' ἀκούσῃ καὶ νὰ μὴ χολοσκάσῃ! Ποιός νὰ τὸ δῆ καὶ νὰ μὴ φρίσῃ τὴν καρδιά του! "Ἐνα δροσερό τριαντάφυλλο καὶ νὰ τὸ δειρή ἔτσι: ἀλύπητα δὲνεμος, νὰ τὸ μαράνη ἡ φουρτούνα, νὰ τὸ κάψηρη ἡ λάβρα, νὰ τέφανίσῃ μέσα σὲ τρεῖς μέρες, καὶ νὰ τὸ δεχτῇ ἡ μαύρη γῆς στὰ κένα τὰ σπλάγχνα της! Ποιός νὰ μένη ἀτάραγος ὁμπροστά σ' ἔνα τέτοιο φριγτὸ ἔκουσμα! Δυστυχισμένη, κοπέλλα! Νέα εἴται ἀκόμα: δύμοφη καὶ δροσάτη σὲν κοίνος. Νύφη ἀχρόνιαστη. Μόλις ἔθγαλε τὸ στεφάνι: ἀπὸ τὸ κεφλάκι της. Μόλις βρήκε τὸ σύντροφο που ὄνειρεύουνταν τόσα χρόνια. Χτίσανε τὴν φωλιά τους σὲ μέρος μικρινό, ζῶντας ἐκεῖ σὲ δυὸ τριγόνια, ὄνειροπλεχταν καὶ λογχίσαν τὰ χίλια δυὸ ποὺ θὰ τους χρειαζόνταν γιὰ τὸ μικρὸ ποὺ τοὺς ἔρχουνταν.

Πῆρε ἡ φουρτούνα τὸ σπιτικό τους, τὸ στριφογύρισε καὶ τέφερε τὸ στεφάνι: ἀπὸ τὸ κεφλάκι της. Μόλις είπεραν τὸ σύντροφο που δένειρης. Καὶ τέφερε τὸ δρεπάνι. Βάσκανε τὴν φωλιά τους σὲ μέρος μικρινό, ζῶντας ἐκεῖ σὲ δυὸ τριγόνια, ὄνειροπλεχταν καὶ λογχίσαν τὰ χίλια δυὸ ποὺ τους ἔρχουνταν.

Δέν ἔφταξε κανενὸς; εύκη. Μ' ἔνα στόμχ δίκοι καὶ ξένοι παρακαλοῦσαν δταν ἔμαθαν τὴν ἀρώστικη της, μὲ τοῦ κακοῦ. Τίποτες δὲν ἔφταξε νὰ τὴν βοηθήσῃ. Κανένα χέρι δὲν μπόρεσε γέλησης της διπόριστο τὸ δρεπάνι. Τρέζανε γιατροί, τρέζανε συγγενῆδες. "Οξω φρενῶνταν πόσης της διπόριστο τὸ φεγγάρι μὲ τὴν φεγγάριαστη, καὶ τὴν φιλοῦσε κλαίγοντας, καὶ τὴν φωτοῦσε τὸν καρπό της τὸ στόμα! Μιλιά δὲ μπόρεσε νὰ πωρῇς νὰ περηγούνται τὸν καρπό της τὸν καρπό της τὸ στόμα τὸ στόμα! Μιλιά εἶδ